

Til beslutningsforslag nr. B 37. Betænkning afgivet af Forsvarsudvalget den 14. december 2001

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om dansk militær deltagelse i den internationale indsats mod terrornetværk i Afghanistan

[af udenrigsministeren (Per Stig Møller)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 13. december 2001 og var til 1. behandling den 13. december 2001. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Forsvarsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i to møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 68 spørgsmål, dels til forsvarsministeren, dels til udenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som disse har besvaret. En række af udvalgets spørgsmål til udenrigsministeren og forsvarsministeren samt disses svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, DF, KF, RV og KRF) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Socialdemokratiets og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget kan tiltræde beslutningsforslaget i fortsættelse af partiernes tidligere tilkendegivelse om solidaritet i den allierede indsats mod terrorisme. Partierne bemærker, at det har tilskyndet regeringen til at tilbyde en sammensætning af indsatsen, der i højere grad kan bidrage til at imødegå den humanitære katastrofe i Afghanistan. Partierne har ligeledes til-

skyndet til, at indsatsen i langt højere grad bliver sammenkoblet med et eventuelt dansk bidrag til den forventede multilaterale sikringsstyrke under mandat fra FN's Sikkerhedsråd.

Et *mindretal* i udvalget (SF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Mindretallet skal bemærke, at der i denne weekend afholdes to vigtige møder vedrørende Afghanistans fremtid: dels mødes FN's Sikkerhedsråd for at skaffe hjemmel til at udsende en FN-stabiliseringsstyrke (en udmøntning af Bonn-aftalen af 5. december 2001), dels afholdes Styrkegenereringskonferencen i London, hvor sammensætningen af stabiliseringsstyrken skal fastlægges.

Danmark har haft tradition for at bakke FN-beslutninger op. Blandt andet har man fra dansk side ofte understreget, at når den militære aktion var afsluttet, så skulle FN spille den afgørende rolle i stabiliseringen og genopbygningen af Afghanistan.

På den baggrund finder mindretallet det fuldstændig uforståeligt, at den borgerlige regering i Danmark nu kaster sig ud i dette selvvalgte afghanske eventyr, der undergraver FN og hele FN's autoritet, og det oven i købet i den nuværende situation i Afghanistan. At Danmark har valgt at gå med i en USA-ledet styrke, er dybt beklageligt, da det formentlig betyder, at Danmark vil sige nej til en FN-stabiliseringsstyrke.

Hvad er så situationen lige nu? Talibanerne har stort set opgivet den militære modstand. Der

Bet. o. f. t. beslutn. vedr. indsats mod terrornetværk i Afghanistan

er daglige bulletiner herom både i danske og udenlandske nyhedsmedier. Der er en politisk aftale om en overgangsregering. Der er forskellige militære grupperinger, i alt fald fire, måske flere: En FN-stabiliseringsstyrke, en USA-ledet styrke (med dansk deltagelse), en Nordalliance, og endelig de feltherrer, der ikke vil acceptere Bonn-aftalen. Billedet er broget, og den afghanske historie siger noget om de vanskeligheder; man står over for. Det er i denne situation, det er så skæbnesvangert, at FN får tildelt den centrale rolle, ikke blot i forhold til den nødvendige militære tilstedeværelse, men også i forhold til stabilisering og genopbygning. Mindretallet skal understrege, at man ikke er modstander af en militær tilstedeværelse – tværtimod, men det er FN, der skal tildeles denne rolle. Det er helt afgørende for udfaldet af indsatsen.

Danmark har også valgt at deltage med en dyr militær indsats. Prisen for seks måneders deltagelse er 200 mio. kr. Samtidig lægger regeringen op til et humanitært bidrag på 110 mio. kr. næste år og yderligere 100 mio. kr. de følgende 4-5 år. Disse tal bekræfter endnu en gang denne verdens gigantiske modsætningsforhold mellem viljen til militær indsats og viljen til humanitær indsats – og det oven i købet til et land som Afghanistan, der er så sønderbombet, så mishandlet af borgerkrige og af Talebanregimet.

Det er mindretallets opfattelse, at situationen er for alvorlig til, at denne sag gøres til genstand for en tiltrængt debat om de danske forsvarsudgifter. Men der er ingen tvivl om, at regeringen på dette punkt har en underliggende dagsorden, som forsvarsministeren allerede har meldt ud, nemlig at få øget de danske forsvarsudgifter. Det er bemærkelsesværdigt, at den danske regerings lære af de afskyelige begivenheder den 11. september 2001 nu vil være at beskære ulandshjælpen samtidig med, at forsvarsudgifterne øges.

SF har brugt udvalgsarbejdet til at få afklaret en række spørgsmål om sikkerheden for de soldater, som sendes ud. For uanset at SF stemmer imod dette afghanske eventyr, er det en fælles pligt at beskytte de soldater, der sendes ud i en farlig militær operation.

Et andet mindretal i udvalget (EL) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Mindretallet finder den fremgangsmåde, regeringen endnu en gang bringer i anvendelse i forbindelse med principielt vigtige beslutninger i

dansk udenrigspolitik, aldeles forkastelig. Dels er der tale om en hasteprocedure, der er under al kritik. Dels afskaffer denne procedure al snak om saglig politisk behandling i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslaget både i Folketingssalen og i Forsvarsudvalget. Det er grotesk, at der kan bruges uger i forbindelse med mindre sager og detaljer såvel i Folketingssalen som i Forsvarsudvalget, mens de mest afgørende beslutninger i udenrigs- og sikkerhedspolitikken hastes igennem Folketinget inden for 24 timer, som det er meningen at det skal ske i dette tilfælde.

Samtidig skal der i forlængelse af denne hastebeslutning muligvis vedtages en lignende beslutning i løbet af december 2001 om dansk deltagelse i en mulig multinational sikkerhedsstyrke.

Det er mindretallets opfattelse, at det er forkert at sende fly og militært personel af sted i forbindelse med militære operationer i Afghanistan samtidig med, at der arbejdes på at etablere en omfattende multinational sikkerhedsstyrke, som skal indsættes som fredsbevarende og humanitær styrke i Afghanistan for at støtte den nyligt etablerede overgangsregering.

De seneste måneders kraftige amerikanske militære bombardementer, Den Nordlige Alliances militære sejre samt lokale klanlederes desertering fra Talebanstyret har tilsammen medført, at der næsten ikke er nogen regulære militære Talebanstyrker tilbage. Desuden er det såkaldte Al Qaida-netværk ved at være elimineret militært i selve Afghanistan.

Alt dette er sket med store omkostninger for den afghanske befolkning. Den første måneds militære bombardementer kostede mange i civilbefolkningen livet. Den drev hundredtusinder på flugt fra de store byer og de områder, som talebanerne kontrollerede. De såkaldte »præcisionsbombninger« viste sig at være lige så »præcise«, som de var under Golf-krigen i 1991.

Derfor er der da også opstået et tomrum efter Talebanstyrets fald, som åbner op for, at en række af de gamle klanledere kan komme til magten igen. F.eks. kæmpes der p.t. om magten og den militære kontrol mellem to af de ledere, som har kunnet genetablere sig i Kandahar by. Der rapporteres i stigende grad om rivaliserende kampe mellem de forskellige klaner og lokale ledere. Samtidig vokser overgrebene på både civilbe-

folkningen og på medlemmerne af rivaliserende stammer eller etniske grupperinger.

Det vil sige, at behovet for en større humanitær og civil indsats koblet sammen med en international fredsstyrke er stigende, når situationen er endt, som den er. Men »behovet« for en ny militær bilateral aftale mellem Danmark og USA om dansk militær deltagelse i USA's krig i Afghanistan er absolut ikke til stede -- medmindre den danske regering er meget vild med at blive involveret i USA's militære krigsmaskiner nu, hvor størstedelen af det militære arbejde er lavet.

Det gør i langt højere grad det danske personel til mulige skydeskiver under de fortsatte mindre delopgør rundt om i landet, som måtte finde sted, end hvis Danmark indgår i en FN-styrke, som har et andet perspektiv.

Derfor kan mindretallet ikke anbefale beslutningsforslaget til vedtagelse. Det er et forkert politisk signal at sende, og det er også mindretallets opfattelse, at beslutningsforslaget er udtryk for en skjult dagsorden, hvor regeringen ved både at sende for hundreder af millioner kroner personel og udstyr af sted som led i en bilateral aftale med USA og samtidig at forpligte sig i forhold til en multinational FN-sikkerhedsstyrke, som også vil koste mange penge, kan få et påskud til en genforhandling af det gamle forsvarsforlig med henblik på at skaffe en milliardbevilning mere til forsvaret.

Mindretallet finder det dybt beklageligt, at et flertal i udvalget vedtog en tidsplan for behandlingen af beslutningsforslaget, som ikke tillod en tilbundsgående afklaring af centrale spørgsmål i sagen. F.eks. er det ikke lykkedes regeringen at fremkomme med svar på spørgsmålet om, hvorfor beslutningsforslaget skulle gennemføres med en sådan hast. Der er ikke fremkommet svar

på spørgsmålet om, hvorfor sagen ikke kunne afvente møderne i London og FN, og hvad der ville ske ved, at en beslutning ventede til mandag den 17. december 2001. Udvalget besluttede på et møde den 13. december 2001, at svar på spørgsmålene til beslutningsforslaget skulle foreligge kl. 23.00, og at supplerende spørgsmål kunne stilles indtil kl. 24.00. Dette var i sig selv en utilfredsstillende tidsramme. Regeringen kunne da heller ikke overholde den, men fremkom først med svarene i løbet af natten, og de supplerende spørgsmål måtte stilles den 14. december 2001 i tidsrummet mellem kvart over tre og fire. Det var meningen, at regeringen skulle besvare spørgsmålene senest kl. 06.00 med henblik på udvalgsrådet kl. 7.00. Men på tidspunktet for starten af dette udvalgsråd havde mindretallet endnu ikke modtaget samtlige svar på de supplerende spørgsmål. Udvalgsrådet blev derefter udsat til kl. 7.45, hvor de sidste svar kom, og der blev herefter afgivet betænkning. Resultatet af dette hastværk er, at hverken svarene eller de supplerende svar indeholder væsentlige nye oplysninger i forhold til bemærkningerne til beslutningsforslaget. Og resultatet er, at offentligheden i realiteten har været afskåret fra at følge lovgivningsprocessen mellem 1. og 2. behandling.

Et tredje mindretal i udvalget (SIU) var ikke til stede ved betænkningens afgivelse.

Det Republikanske Parti og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Kim Andersen (V) Søren Gade (V) Ulrik Kragh (V) Jens Hald Madsen (V) Peter Skaarup (DF)

Søren Krarup (DF) Helge Adam Møller (KF) fmd. Kaj Ikast (KF) Jann Sjørnsen (KRF)

Bjarne Laustsen (S) Per Kaalund (S) Poul Andersen (S) Poul Qvist Jørgensen (S)

Villy Søvnald (SF) Morten Helveg Petersen (RV) Søren Søndergaard (EL)

Lars Emil Johansen (SIU)

Tjóðveldisflokkurinn og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	57*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9		

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende B 37

Bilagsnr.	Titel
1	Åbning for spørgsmål
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af B 37
3	Spm. 1 om økonomien i relation til forsvarrets deltagelse i løsningen af internationale opgaver, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 2 om udviklingen fremover i økonomien til løsning af internationale opgaver, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
4	Spm. 3 om, hvilke lande der yder bidrag til den internationale indsats, samt karakteren af bidrag, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
5	Materiale om Afghanistan, Jægerkorpset, C-130 Hercules- transportfly, F-16 Fighting Falcon-jagerfly samt sikkerhedsrådsresolutionerne 1368 og 1373
6	Spm. 4 om afventning af Styrkegenereringskonference i London, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 5 om afventning af møde i FN's Sikkerhedsråd, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 6 om de samlede udgifter til genopbygning af Afghanistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 7 om antallet af styrker i Afghanistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 8 om danske soldaters inddragelse i en afghansk borgerkrig, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 9 om dansk deltagelse i en FN-stabiliseringsstyrke, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 10 om EU-medlemslandes prioriteringer, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 11 om finansiering af militær operation samt genopbygningsarbejde, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 12, om danske styrker skal operere uden for Afghanistans territorium, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 13 om eventuel tilfangetagelse, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 14 om »statusaftale«, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren Spm. 15 om artikel 5 i NATO-traktaten, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren

Bilagsnr.	Titel
7	Spm. 16 om risikovurdering, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 17 om risikovurdering for kemisk/biologisk krigsførelse, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 18 om plan for håndtering af følgevirkninger af biologisk/kemisk krigsførelse, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 19 om truslen fra Al-Qaida- og Taleban-styrker, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
8	Spm. 20 om F-16-flyenes rolle, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 21 om de danske soldaters opgaver, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 22 om danske specialstyrker, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 23 om risikoen for danske tab, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 24 om et dansk bidrag til en eventuel multinational sikkerhedsstyrke, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
9	Spm. 25 om tidsperspektiv for indsættelse af flybidraget, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
10	Spm. 26 om definition af »robust mandat«, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren
11	Spm. 27, om der pt. kun er Al-Qaida-styrker tilbage i bjergområderne omkring Tora Bora, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 28 om, hvor mange transportfly, kampfly m.v. Danmark maksimalt vil kunne stille til rådighed, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 29 om, hvilke koalitionslande USA har anmodet om styrkebidrag fra, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 30 om, hvilke operationer de danske soldater forventes at deltage i, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren Spm. 31 om, hvad det betyder, at den militære, sikkerhedsmæssige trussel mod de danske styrker vurderes som »høj«, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren

Bilagsnr.	Titel
12	<p>Spm. 32 om, hvorfor regeringen ikke vil afvente mødet i FN's Sikkerhedsråd, før der tages stilling til, om Danmark skal stille styrker m.v. til rådighed i Afghanistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 33 om FN's deltagelse i nogen form for militære operationer i Tora Bora-området, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 34 om politisk begrundelse for militært at indgå i den af USA solo ledede militære operation, når der i løbet af få dage forventes en beslutning fra FN's Sikkerhedsråd, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 35 om indgåelse af militært samarbejde under USA's overkommando, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 36, om det er sandsynligt, at danske tropper m.v. opfattes som legitime mål af de bander og mindre oprørsgrupper, som stadig måtte operere uafhængigt af Den Nordlige Alliance m.fl. i Afghanistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 37 om bemærkningerne til beslutningsforslaget om rådføring med Det Udenrigspolitiske Nævn, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 38, om man har overvejet problemet med modsætninger mellem en USA-ledet militær operation, hvor Danmark skal deltage, og en kommende FN-styrkes mål og midler i Afghanistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 39 om uenighed mellem afghanske klanledere og USA, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 40 om ret til selvforsvar, som fremgår af FN-pagtens artikel 51, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 41 om definition af begrebet selvforsvar, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 42 om, hvilke lande der indgår i den USA-ledede koalition mod terrorisme, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 43 om oversendelse af Bonn-aftale indgået mellem afghanske parter, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 44 om oversendelse af FN-resolutioner, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 45 om, hvad der menes med »den igangværende amerikanske ledede militære indsats i Afghanistan og den multinationale sikkerhedsstyrke vil være to separate, men indbyrdes koordinerede operationer«, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 46 om garanti for, at Danmark ikke udleverer eventuelle krigsfanger til lande, hvor de risikerer tortur eller dødsstraf, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 47 om Danmark er i krig og i bekræftende fald med hvem, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 48 om redegørelse for det udsendte personels retlige status, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 49 om menneskerettighedssituationen i Kirgisistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 50 om menneskerettighedssituationen i Tadjikistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 51 om, hvorfor regeringen er klar til at bruge flere penge på den militære indsats end på den humanitære indsats, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p> <p>Spm. 52 om, hvem der har magten i Afghanistan, til udenrigsministeren, kopi til forsvarsministeren</p>

Bilagsnr.	Titel
13	Spm. 53 om ændringer eller eventuelt begrænsninger i tilbuddene i forhold til de forskellige landes oprindelige tilbud om bidrag, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
14	NATO-traktat af 4. april 1949
15	FN's charter - kapitel VII
16	Artikel fra Berlingske Tidende den 26. september 2001: »Fælles front mod terror«
17	Spm. 54, om nedkæmpningen af Talebanstyret og Al-Qaida er overstået, til forsvarsministeren, kopi til udenrigsministeren
18	Udkast til betænkning
19	Svar på spm. 1 om økonomien i relation til forsvarets deltagelse i løsningen af internationale opgaver, fra forsvarsministeren Svar på spm. 2 om udviklingen fremover i økonomien til løsning af internationale opgaver, fra forsvarsministeren Svar på spm. 3 om, hvilke lande der yder bidrag til den internationale indsats, samt karakteren af bidrag, fra forsvarsministeren Svar på spm. 16 om risikovurdering, fra forsvarsministeren Svar på spm. 17 om risikovurdering for kemisk/biologisk krigsførelse, fra forsvarsministeren Svar på spm. 18 om plan for håndtering af følgerne af biologisk/kemisk krigsførelse, fra forsvarsministeren Svar på spm. 19 om truslen fra Al Qaida- og Taliban-styrker, fra forsvarsministeren
20	Svar på spm. 54, om nedkæmpningen af Talebanstyret og al Qaida er overstået, fra forsvarsministeren
21	Svar på spm. 7 om antallet af styrker i Afghanistan, fra udenrigsministeren
22	Svar på spm. 20 om F-16 flyenes rolle, fra forsvarsministeren Svar på spm. 21 om de danske soldaters opgaver, fra forsvarsministeren Svar på spm. 22 om danske specialstyrker, fra forsvarsministeren Svar på spm. 23 om risikoen for danske tab, fra forsvarsministeren Svar på spm. 24 om et dansk bidrag til en eventuel multinational sikkerhedsstyrke, fra forsvarsministeren
23	Svar på spm. 25 om tidsperspektiv for indsættelse af flybidraget, fra forsvarsministeren
24	Svar på spm. 27, om der pt. kun er Al Qaida-styrker tilbage i bjergområderne omkring Tora Bora, fra forsvarsministeren Svar på spm. 28 om, hvor mange transportfly, kampfly m.v. Danmark maksimalt vil kunne stille til rådighed, fra forsvarsministeren Svar på spm. 29 om, hvilke koalitionslande USA har anmodet om styrkebidrag fra, fra forsvarsministeren Svar på spm. 30 om, hvilke operationer de danske soldater forventes at deltage i, fra forsvarsministeren Svar på spm. 31 om, hvad det betyder, at den militære, sikkerhedsmæssige trussel mod de danske styrker vurderes som »høj«, fra forsvarsministeren

Bilagsnr.	Titel
25	Svar på spm. 53 om ændringer eller eventuelt begrænsninger i tilbuddene i forhold til de forskellige landes oprindelige tilbud om bidrag, fra forsvarsministeren
26	Svar på spm. 4 om afventning af Styrkegenereringskonference i London, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 5 om afventning af møde i FN's Sikkerhedsråd, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 6 om de samlede udgifter til genopbygning af Afghanistan, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 8 om danske soldaters inddragelse i en afghansk borgerkrig, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 9 om dansk deltagelse i en FN-stabiliseringsstyrke, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 10 om EU-medlemslandes prioriteringer, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 11 om finansiering af militær operation samt genopbygningsarbejde, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 12, om danske styrker skal operere uden for Afghanistans territorium, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 13 om eventuel tilfangetagelse, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 14 om »statusaftale«, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 15 om artikel 5 i NATO-traktaten, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 26 om definition af »robust mandat«, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 32 om, hvorfor regeringen ikke vil afvente mødet i FN's Sikkerhedsråd, før der tages stilling til, om Danmark skal stille styrker m.v. til rådighed i Afghanistan, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 33 om FN's deltagelse i nogen form for militære operationer i Tora Bora-området, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 34 om politisk begrundelse for militært at indgå i den af USA ledede militære operation, når der i løbet af få dage forventes en beslutning fra FN's Sikkerhedsråd, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 35 om indgåelse af militært samarbejde under USA's overkommando, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 36, om det er sandsynligt, at danske tropper m.v. opfattes som legitime mål af de bander og mindre oprørsgrupper som stadig måtte operere uafhængigt af Den Nordlige Alliance m.fl. i Afghanistan, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 37 om bemærkningerne til beslutningsforslaget om rådføring med Det Udenrigspolitiske Nævn, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 38, om man har overvejet problemet med modsætninger mellem en USA-ledet militær operation, hvor Danmark skal deltage, og en kommende FN-styrkes mål og midler i Afghanistan, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 39 om uenighed mellem afghanske klanledere og USA, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 40 om ret til selvforsvar, som fremgår af FN-pagtens artikel 51, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 41 om definition af begrebet selvforsvar, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 42 om, hvilke lande der indgår i den USA-ledede koalition mod terrorisme, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 43 om oversendelse af Bonn-aftale indgået mellem afghanske parter, fra udenrigsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Svar på spm. 44 om oversendelse af FN-resolitioner, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 45 om, hvad der menes med »den igangværende amerikanske ledede militære indsats i Afghanistan og den multinationale sikkerhedsstyrke vil være to separate, men indbyrdes koordinerede operationer«, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 46 om garanti for, at Danmark ikke udleverer eventuelle krigsfanger til lande, hvor de risikerer tortur eller dødsstraf, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 47, om Danmark er i krig og i bekræftende fald med hvem, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 48 om redegørelse for det udsendte personels retlige status, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 49 om menneskerettighedssituationen i Kirgisistan, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 50 om menneskerettighedssituationen i Tadjikistan, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 51 om, hvorfor regeringen er klar til at bruge flere penge på den militære indsats end på den humanitære indsats, fra udenrigsministeren
	Svar på spm. 52 om, hvem der har magten i Afghanistan, fra udenrigsministeren
27	Spm. 55 om forsvarsbudgettet, til forsvarsministeren
	Spm. 56 om, hvilke situationer soldaterne kan komme i, til forsvarsministeren
	Spm. 57 om oplysninger om de danske styrker i Afghanistan, til forsvarsministeren
	Spm. 58, om det danske forsvars opgaver i Danmark kan løses ved omprioritering, til forsvarsministeren
	Spm. 59 om begrænsninger i de danske soldaters opgaver, til forsvarsministeren
	Spm. 60, om danske styrker skal deltage i regulære kamphandlinger, til forsvarsministeren
	Spm. 61 om andre landes deltagelse i hhv. den USA-ledede aktion og den multinationale sikkerhedsstyrke, til forsvarsministeren
	Spm. 62 om, hvilke maksimale straffe danske soldater kan idømmes, til forsvarsministeren
28	Spm. 63 om vilkårene for den USA-ledede aktion og for den multinationale sikkerhedsstyrke, til udenrigsministeren
	Spm. 64 om tidsaspektet, til udenrigsministeren
	Spm. 65 om forelæggelse for FN, til udenrigsministeren
	Spm. 66 om udslettelse af Al-Qaida-netværket, til udenrigsministeren
	Spm. 67, om artikel 5 ikke indebærer en folkeretlig pligt, til udenrigsministeren
	Spm. 68 om risiko for borgerkrig i Afghanistan, til udenrigsministeren

Bilagsnr.	Titel
29	Svar på spm. 55 om forsvarsbudgettet, fra forsvarsministeren Svar på spm. 56 om, hvilke situationer soldaterne kan komme i, fra forsvarsministeren Svar på spm. 57 om oplysninger om de danske styrker i Afghanistan, fra forsvarsministeren Svar på spm. 58, om det danske forsvars opgaver i Danmark kan løses ved omprioritering, fra forsvarsministeren Svar på spm. 59 om begrænsninger i de danske soldaters opgaver, fra forsvarsministeren Svar på spm. 60, om danske styrker skal deltage i regulære kamphandlinger, fra forsvarsministeren Svar på spm. 61 om andre landes deltagelse i hhv. den USA-ledede aktion og den multinationale sikkerhedsstyrke, fra forsvarsministeren Svar på spm. 62 om, hvilke maksimale straffe danske soldater kan idømmes, fra forsvarsministeren
30	Svar på spm. 63 om vilkårene for den USA-ledede aktion og for den multinationale sikkerhedsstyrke, fra udenrigsministeren Svar på spm. 64 om tidsaspektet, fra udenrigsministeren Svar på spm. 65 om forelæggelse for FN, fra udenrigsministeren Svar på spm. 66 om udslettelse af Al-Qaida-netværket, fra udenrigsministeren Svar på spm. 67, om artikel 5 ikke indebærer en folkeretlig pligt, fra udenrigsministeren Svar på spm. 68 om risiko for borgerkrig i Afghanistan, fra udenrigsministeren
31	Betænkning afgivet den 14. december 2001

Bilag 2

En række af udvalgets spørgsmål til forsvarsministeren og udenrigsministeren samt disses svar herpå

Spørgsmål 4, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 27, 29, 39, 45, 52 og 67 samt udenrigsministerens og forsvarsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra SF.

Spørgsmål 24, 56, 63, 64 og 68 samt udenrigsministerens og forsvarsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra EL.

Spørgsmål nr. 4

Ministeren anmodes om at redegøre for, hvorfor regeringen tager et sådant skridt (som indeholdt i B 37) uden at afvente Styrkegenereringskonferencen i London på fredag den 14. december 2001.

Svar

Regeringen ser de to operationer - den amerikanske ledede indsats til bekæmpelse af terrornetværk i Afghanistan og den multinationale sikkerhedsstyrke - i sammenhæng. Dansk bidrag hertil er ikke et spørgsmål om enten/eller. Tidsaspektet er en væsentlig faktor. Stillingtagen til et konkret dansk bidrag til den multinationale sikkerhedsstyrke afventer styrkegenereringsmødet i London den 14. december 2001 og vedtagelse af en resolution i FN's Sikkerhedsråd. Regeringen har derfor vurderet, at et tilsagn til USA ikke bør afvente afklaring på deltagelse i den multinationale sikkerhedsstyrke.

Spørgsmål nr. 7

Ministeren anmodes om at fremsende en oversigt over antallet af styrker i Afghanistan, herunder disses organisering, forskellige militære mandater for magtanvendelse, kommandoforhold etc.

Svar

Af hensyn til operationssikkerheden er der generelt ikke meddelt detaljer om styrketal, organisation, mandater og kommandoforhold.

Spørgsmål nr. 8

Ministeren anmodes om at oplyse, om danske soldater kan risikere at blive direkte inddraget i en afghansk borgerkrig?

Svar

De danske militære bidrag vil indgå i den amerikanske ledede internationale indsats mod terrornetværk i Afghanistan. Indsatsen vil fortsætte, indtil terrortruslen fra Al-Qaida og Talebanstyret er elimineret.

Spørgsmål nr. 11

Ministeren bedes redegøre for, hvorledes såvel den militære operation som det langsigtede genopbygningsarbejde i Afghanistan vil blive finansieret.

Svar

Som oplyst i svaret på spørgsmål 1 forventes den militære deltagelse i Afghanistan at andrage ca. 200 mio. kr. for en seks måneders udsendelse. For så vidt angår finansieringen heraf henvises til besvarelsen af spørgsmål 2. Regeringen agter at supplere det militære bidrag med et betydeligt dansk humanitært bidrag på foreløbig 110 mio. kr. i 2002 samt et årligt bidrag på op til 100 mio. kr. de næste 4-5 år til genopbygning af Afghanistan. Udgifterne til den humanitære indsats og til genopbygningsindsatsen i Afghanistan vil blive afholdt inden for den samlede bistandsramme.

Spørgsmål nr. 12

Ministeren anmodes om at oplyse, om det indgår i regeringens overvejelser, at de udsendte danske styrker skal operere uden for Afghanistans territorium, hvis USA beslutter at udvide sin anti-terrorkampagne.

Svar

I beslutningsforslaget beder regeringen Folketinget give sit samtykke til, at danske militære styrker stilles til rådighed for den amerikanske le-

dede internationale indsats til bekæmpelse af terrornetværk i Afghanistan.

Såfremt der skulle ske en væsentlige ændring i opgavernes karakter, herunder ændring af operationsområdet, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

Spørgsmål nr. 13

Ministeren anmodes om at oplyse, hvilken retslig status de udsendte danske styrker har i tilfælde af tilfangetagelse, både i Afghanistan, Kirgisistan og Tadjikistan.

Svar

Med Kirgisistan og Tadjikistan vil der blive indgået statusaftaler (jfr. besvarelsen af spørgsmål 14) Disse aftaler vil bl.a. regulere spørgsmålet om jurisdiktionskompetence, og fra dansk side vil man lægge stor vægt på, at Danmark får fuld jurisdiktion over de danske soldater i de pågældende lande.

For så vidt angår Afghanistan vil det folkeretlige kompleks af normer til regulering af væbnede konflikter og beskyttelse af konfliktens ofre, herunder 3. Genève-konvention om behandling af krigsfanger, finde anvendelse. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 48.

Spørgsmål nr. 15

Ministeren anmodes om at oplyse, om artikel 5 i NATO-traktaten forpligter samtlige medlemslande til at bidrage til operationen, eller om de enkelte medlemmer frit kan sige fra.

Svar

Washington-traktatens artikel 5 har følgende ordlyd:

»Deltagerne er enige om, at et væbnet angreb mod en eller flere af dem i Europa eller Nordamerika skal betragtes som et angreb mod dem alle; og de er følgelig enige om, at hvis et sådant angreb finder sted, skal hver af dem under udøvelsen af retten til individuelt eller kollektivt selvforsvar, som er anerkendt ved artikel 51 i De Forenede Nationers pagt, bistå den eller de således angrebne deltagerlande ved straks, hver for sig og i forståelse med de øvrige medlemslande, at tage sådanne skridt, derunder anvendelse af væbnet magt, som hver af dem anser som nød-

vendige for at genoprette og opretholde det nordatlantiske områdes sikkerhed.«

Den 12. september 2001 vedtog NATO en erklæring, der kædede terrorangrebet mod USA sammen med NATO's kollektive forsvarsforpligtelse. Hvis det viste sig, at terrorangrebet var af udenlandsk oprindelse, ville man aktivere artikel 5 i Washington-traktaten. Den 2. oktober 2001 fremlagde USA oplysninger, der klart knyttede Osama bin Laden og terrornetværket Al-Qaida til terrorangrebet på USA den 11. september 2001.

Dette betyder, at øvrige allierede, herunder Danmark, under udøvelsen af retten til individuelt eller kollektivt selvforsvar er forpligtet til at bistå USA med at tage de nødvendige skridt til at genoprette og opretholde det nordatlantiske områdes sikkerhed.

Spørgsmål nr. 24

Ministeren bedes oplyse, om de danske styrker vil kunne bruges som bidrag til en eventuel multinational sikkerhedsstyrke.

Svar

De danske styrkebidrag til den internationale indsats mod terrornetværk i Afghanistan er ikke egnede som bidrag til sikkerhedsstyrken. Der er tale om to forskellige operationer med behov for forskellige styrker.

Eventuelle danske styrkebidrag til sikkerhedsstyrken vil derfor være af en anden type end de bidrag, som behandles i det fremlagte beslutningsforslag.

Spørgsmål nr. 27

Kan regeringen bekræfte, at der pt. kun er Al-Qaida-styrker tilbage i bjergområderne omkring Tora Bora, og er det der, de danske styrker skal sættes ind?

Svar

Talebans bevæbnede styrker i Afghanistan er stort set ophørt med at eksistere. Grupper kæmper imidlertid videre fra modstandslommer i uvejsomt terræn.

De bevæbnede udenlandske Al-Qaida-tilhængere, der er tilbage i Afghanistan, kæmper ukoordineret videre i isolerede lommer, herunder ved Tora Bora.

En konkretisering af indsættelsesområder kan af hensyn til operationssikkerheden, og dermed af hensyn til danske styrkers sikkerhed, ikke gives.

Spørgsmål nr. 29

Hvilke koalitionslande har USA anmodet om styrkebidrag fra, og hvilke af dem har givet positivt tilsagn?

Svar

Anmodning og tilsagn om bidrag med militære styrker er principielt et bilateralt anliggende mellem USA og det enkelte land.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 3.

Spørgsmål nr. 39

Er regeringen klar over den uenighed, som eksisterer mellem afghanske klanledere og USA i forbindelse med, at klanlederne havde indgået en aftale med de resterende Al-Qaida-folk i Tora Bora om, at de var villige til at overgive sig til FN og diplomatiske repræsentanter fra de lande, de kom fra, og hvor USA underkendte denne aftale, fordi - som Hazrat Ali, sikkerhedschef for det østlige Afghanistan sagde til Washington Post: »De (USA) ønsker at dræbe dem«, og derefter fortsatte de kraftige militære bombardementer?

Svar

Regeringen er for indeværende ikke i besiddelse af autoritative oplysninger, der kan bekræfte eksistensen af en sådan aftale.

Spørgsmål nr. 45

Hvad menes præcist med, at »den igangværende amerikansk ledede militære indsats i Afghanistan og den multinationale sikkerhedsstyrke vil være to separate, men indbyrdes koordinerede operationer«? Hvem vil i sidste ende forestå koordineringen og træffe beslutningerne?

Svar

Den igangværende amerikansk ledede militære indsats i Afghanistan har til formål at nedkæmpe Al-Qaida- og Taleban-styrker i Afghanistan samt i bred forstand at etablere et sikkert miljø for den afghanske overgangsadministration og den humanitære indsats. Den multinationale

sikkerhedsstyrke vil formentlig få en mere direkte rolle i beskyttelsen af den midlertidige regerings medlemmer og bygninger, opretholdelsen af sikkerheden i Kabul og omkringliggende områder samt evt. i beskyttelsen af nødhjælps- og genopbygningsindsatsen. Der vil i sagens natur foregå en tæt koordination mellem de to styrker. De nærmere kommandoforhold for den multinationale sikkerhedsstyrke er endnu ikke afklaret.

Spørgsmål nr. 52

Ministeren bedes redegøre for, hvem der har magten i Afghanistan, hvilke kræfter der indgår, og hvordan ministeren vurderer disse kræfter i forhold til at udvikle et demokratisk Afghanistan med respekt for menneskerettighederne.

Svar

Bonn-aftalen af 5. december 2001 om Afghanistans fremtid bestemmer, at en midlertidig regering vil lede landet fra den 22. december 2001 frem til sommeren 2002, hvor der vil blive indkaldt et ældreråd (Loya Jirga), der skal træffe beslutning om en overgangsregering og et overgangsparlament, der bl.a. vil få til opgave at udarbejde et forslag til forfatning. Den midlertidige regering sammensættes af 30 medlemmer, som repræsenterer de væsentligste befolkningsgrupper i landet. Bonn-aftalen understreger behovet for demokrati og respekt for menneskerettigheder. Der etableres med aftalen en uafhængig menneskerettighedskommission i Afghanistan. Aftalen og den ny regering er generelt blevet positivt modtaget i Afghanistan, og både FN og EU har endosseret aftalen og lovet den midlertidige regering fuld støtte. Bonn-aftalen er det første skridt mod etablering af en bredt baseret, multi-etnisk og repræsentativ regering i Afghanistan.

Spørgsmål nr. 56

Kan ministeren give en indholdsmæssig beskrivelse af de situationer, danske soldater kan komme i, eller skal svaret på spørgsmål 21, jf. B 37 - bilag 22, forstås således, at dette er helt uafklaret og op til USA?

Svar

C-130-transportflyet vil kunne indsættes til at løse lufttransportopgaver, herunder humanitær flytransport af nødhjælp.

De fire F-16-kampfly vil kunne indsættes i relevante former for luftoperationer, herunder til udpegning af mål og til fleksibel indsættelse mod styrker, der kan true et sikkert miljø i landet.

Specialstyrkerne vil kunne indsættes med henblik på at gennemføre informationsindhentning og kan også indsættes i forbindelse med opfyldelse af indsatsens hovedformål.

Hensynet til operationssikkerhed, til allieredes sikkerhed samt ikke mindst til personellets og pårørendes sikkerhed gør, at de operative detaljer ikke kan beskrives mere detaljeret.

Forsvaret vil nøje følge og koordinere styrkeindsættelsen gennem de etablerede forbindelsesarrangementer, herunder forbindelselementet ved US CENTCOM.

Forsvarschefen opretholder til stadighed fuld national kommando over bidragene.

Indsættelsen af de danske styrkebidrag sker i øvrigt på regeringens ansvar.

Spørgsmål nr. 63

Skal svaret på spørgsmål 45, jf. B 37 – bilag 26, forstås således, at det er helt uklart, om der vil kunne opnås aftaler med den midlertidige regering og med de forskellige krigsherrer om vilkårene for den amerikansk ledede aktion og for den multinationale sikkerhedsstyrke?

Svar

Svaret på spørgsmål 45 indeholder ingen vurderinger af denne karakter.

Spørgsmål nr. 64

Kan ministeren oplyse, hvorfor tidsaspektet – som oplyst i svaret på spørgsmål 4, jf. B 37 – bilag 26 – er så vigtigt, at en beslutning om deltagelse i USA's militære aktion ikke kan vente til mandag den 17. december 2001?

Svar

USA har på et tidligt tidspunkt sendt et signal til Danmark om interesse for et dansk bidrag til den amerikansk ledede internationale indsats mod terrornetværk i Afghanistan. Regeringen har efter rådføring med Det Udenrigspolitiske Nævn meddelt USA, at Danmark var rede til at modtage en anmodning om et dansk bidrag. USA fremsatte sin anmodning hurtigt, hvilket understreger den fortsatte amerikanske interesse i de danske bidrag. På den baggrund finder regeringen, at man fra dansk side hurtigt bør melde tilbage til den amerikanske regering, at Danmark i solidaritet med USA og de øvrige koalitions partnere er rede til at yde et konkret militært bidrag til indsatsen mod terrornetværk i Afghanistan.

Spørgsmål nr. 67

Kan ministeren bekræfte, at svaret på spørgsmål 15, jf. B 37 – bilag 26, forstås således, at denne forpligtelse efter NATO's artikel 5 ikke indebærer en folkeretligt bindende pligt til at stille konkret styrker til rådighed for USA?

Svar

I henhold til Washington-traktatens artikel 5 er Danmark forpligtet til at bistå USA med at tage de nødvendige skridt til at genoprette og opretholde det nordatlantiske områdes sikkerhed. Regeringen finder, at Danmark med de konkrete styrkebidrag til indsatsen mod terrornetværk i Afghanistan tager sådanne nødvendige skridt.

Spørgsmål nr. 68

Skal svaret på spørgsmål 8, jf. B 37 – bilag 26, forstås således, at regeringen ikke i dag har mulighed for at vurdere risikoen for en borgerkrig i Afghanistan?

Svar

Svaret på spørgsmål 8 indeholder ikke en vurdering af risikoen for en borgerkrig i Afghanistan. Den amerikansk ledede militære indsats er rettet mod terrornetværk i landet.